

NEBEZPEČNÉ PRENASLEDOVANIE PROSTREDNÍCTVOM TRETÍCH OSÔB V RÁMCI USTANOVENIA § 360A ODS. 1 PÍSM. E) TRESTNÉHO ZÁKONA

Zákonná úprava nevyklučuje, aby k nebezpečnému prenasledovaniu nemohlo dochádzať aj nepriamo prostredníctvom tretích osôb (tzv. stalking by proxy). Ústavný súd Slovenskej republiky nespochybňuje, že k nebezpečnému prenasledovaniu môže dôjsť aj šikanóznym výkonom práva zo strany zjavného kverulanta. Aj na takúto možnosť bola zrejme projektovaná vo svojej podstate neurčitá zákonná úprava podľa § 360a ods. 1 písm. e) Trestného zákona. Orgány verejnej moci môžu konať iba v rámci presne špecifikovaného zákonného rámca a zároveň disponujú odborným personálom, ktorý má byť spôsobilý adekvátne posúdiť všetky podania im adresované. Možnosť nepriameho stalkingu prostredníctvom orgánu verejnej moci je preto potrebné posudzovať zo strany všeobecných súdov rozhodujúcich v trestnom konaní prísnejšie, a to nielen s poukazom na intenzitu podaní, ale aj s ohľadom na obsah samotných podaní adresovaných orgánom verejnej moci a taktiež s ohľadom na samotný postup týchto orgánov, t. j. či nepostupovali neefektívne, chaoticky a či zbytočne nezasahovali do života poškodeného.

(Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 277/2019 z 15. októbra 2019)

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. októbra 2019 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a zo sudcov Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a Mojmíra Mamojku prerokoval ústavnú sťažnosť R. G., zastúpeného advokátskou kanceláriou LEGAL CARTER s. r. o., Na Hrebienku 40, Bratislava, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Radoslav Kačur, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Nitre č. k. 2 To 58/2017-870 z 29. novembra 2017 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo R. G. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Nitre č. k. 2 To 58/2017-870 z 29. novembra 2017 porušené bolo.

2. Rozsudok Krajského súdu v Nitre č. k. 2 To 58/2017-870 z 29. novembra 2017 zrušuje a vec mu v r a c i a na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Nitre je p o v i n n ý uhradiť R. G. trovy konania v sume 403,01 € (slovom štyristotri eur a jeden cent) na účet jeho právneho zástupcu advokátskej kancelárie LEGAL CARTEL s. r. o., Na Hrebienku 40, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

I.A Ústavná sťažnosť a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. marca 2019 doručená ústavná sťažnosť R. G. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkom Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) č. k. 2 To 58/2017-870 z 29. novembra 2017 (ďalej len „napadnutý rozsudok krajského súdu“).

2. Z ústavnej sťažnosti a k nej pripojených príloh vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) č. k. 33 T 105/2014-814 z 3. mája 2017 uznaný vinným zo spáchania prečinu nebezpečného prenasledovania podľa § 360a ods. 1 písm. e) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“), za čo mu bol uložený trest odňatia slobody vo výmere šiestich mesiacov, pričom v zmysle § 49 ods. 1 písm. a) Trestného zákona okresný súd výkon uloženého trestu podmienienečne odložil a podľa § 50 ods. 2 Trestného zákona určil sťažovateľovi skúšobnú dobu na jeden rok. Zároveň okresný súd uložil sťažovateľovi povinnosť spočívajúcu v príkaze verejne – obecným rozhlasom sa ospravedlniť poškodenému Bc. M. P. (ďalej len „poškodený“). Proti predmetnému rozsudku sa sťažovateľ odvolal. Krajský súd ako odvolací súd rozhodol o podanom odvolaní napadnutým rozsudkom, ktorým rozsudok okresného súdu zrušil vo výroku o treste a uložil sťažovateľovi trest odňatia slobody vo výmere troch mesiacov a výkon uloženého trestu mu podmienienečne odložil a určil mu skúšobnú dobu na jeden rok. Proti napadnutému rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ aj dovolanie. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) rozhodol o dovolaní sťažovateľa uznesením č. k. 4 Tdo 47/2018-908 zo 17. októbra 2018, ktorým dovolanie odmietol. Predmetné uznesenie najvyššieho súdu bolo doručené sťažovateľovi 18. januára 2019.

3. Sťažovateľ vytyka okresnému súdu, že zmenil kvalifikáciu skutku, pre ktorý bol sťažovateľ obžalovaný, a to bez zmeny obžaloby prokurátorom. Z tohto postupu okresného súdu sťažovateľ odvodil, že okresný súd nebol nestranný, čím mal porušiť sťažovateľove základné práva podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy. Pretože v odvolacom konaní krajský súd nezrušil rozsudok okresného súdu ako vecne nesprávny, podľa sťažovateľa tiež porušil jeho základné práva podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy. Hoci sťažovateľ petitom svojej ústavnej sťažnosti nenapádal rozhodnutie dovolacieho súdu (ale iba krajského súdu, pozn.), tvrdí, že odmietnutím jeho dovolania aj najvyšší súd porušil jeho základné práva podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy.

4. V ďalšej časti svojej ústavnej sťažnosti sťažovateľ extenzívne napáda nedostatočné odôvodnenie rozhodnutí všeobecných súdov vo vzťahu ku skutkovej podstate trestného činu nebezpečného prenasledovania podľa § 360a ods. 1 písm. e) Trestného zákona. Sťažovateľ poukazuje na to, že okresný súd ani krajský súd vo svojich rozhodnutiach neuvádzajú, resp. nevysvetľujú, ktorá časť skutkovej vety zodpovedá právnej kvalifikácii predmetného trestného činu. Podľa sťažovateľa konajúce súdy nevykonali dokazovanie týkajúce sa tvrdení poškodeného, že kvôli podaniam sťažovateľa absolvoval „desiatky úkonov“ na rôznych organizáciách, resp. že bol „mnohokrát“ predvolávaný písomne aj telefonicky a že sa ich vždy zúčastnil. Podľa sťažovateľa konajúce súdy prevzali tieto tvrdenia poškodeného bez ich následnej verifikácie. Sťažovateľ ďalej tvrdí, že svedecké výpovede v predmetnom trestnom konaní nepredstavujú dôkaz o tom, že konal úmyselne, a ani o tom, že u poškodeného vyvolal obavu o jeho zdravie alebo možnosť zhoršenia kvality jeho života. Sťažovateľ poukázal aj na

skutočnosť, že konajúce sudy uverili tvrdeniam poškodeného o zhoršení jeho zdravia bez toho, aby vykonali akýkoľvek odborný dôkaz na potvrdenie zhoršenia jeho zdravia alebo obáv o zhoršenie jeho zdravia. Sťažovateľ poukazuje na to, že ak okresný súd po vykonaní dokazovania dospel k záveru, že prokurátor uniesol dôkazné bremeno týkajúce sa viny sťažovateľa (a ak sa s tým krajský súd stotožnil), bolo jeho povinnosťou zrozumiteľne odôvodniť, že sa skutok uvedený v obžalobe stal, že ho spáchal obžalovaný (sťažovateľ) a že napĺňa znaky skutkovej podstaty konkrétneho trestného činu. Sťažovateľ následne tvrdí, že okresný súd ani krajský súd vo svojich rozhodnutiach neuviedli žiadne relevantné skutočnosti, z ktorých by vyplývalo, v akých konkrétnych okolnostiach videli naplnenie jednotlivých znakov skutkovej podstaty prečinu nebezpečného prenasledovania.

5. Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol týmto nálezom:

„1. Základné právo sťažovateľa R. G. podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Nitre zo dňa 29.11.2017, sp. zn. 2To/58/2017-870, ktorým potvrdil rozsudok Okresného súdu Nitra zo dňa 03.05.2017, sp. zn. 33T/105/2014-, vo výroku o vine obžalovaného a zrušil rozsudok Okresného súdu Nitra zo dňa 03.05.2017, sp. zn. 33T/105/2014-, len vo výroku o treste, porušené bolo.

2. Ústavný súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre zo dňa 29.11.2017, sp. zn. 2To/58/2017-870, ktorým potvrdil rozsudok Okresného súdu Nitra zo dňa 03.05.2017, sp. zn. 33T/105/2014-, vo výroku o vine obžalovaného a zrušil rozsudok Okresného súdu Nitra zo dňa 03.05.2017, sp. zn. 33T/105/2014-, len vo výroku o treste zrušuje a vec vracia Krajskému súdu v Nitre na ďalšie konanie.

3. Sťažovateľovi sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 5.000,00 € (slovom: päťtisíc eur), ktoré je Krajský súd v Nitre povinný zaplatiť sťažovateľovi do 30 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Sťažovateľovi sa priznáva náhrada trov konania titulom trov právneho zastúpenia v sume 403,01 €, ktoré je Krajský súd v Nitre povinný zaplatiť sťažovateľovi k rukám jeho právneho zástupcu, do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

LB Procesný postup ústavného súdu, vyjadrenia krajského súdu a Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky

6. Ústavný súd ústavnú sťažnosť predbežne prerokoval a uznesením č. k. I. ÚS 277/2019-22 z 25. júna 2019 ju v časti namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým rozsudkom krajského súdu podľa § 56 ods. 1 a 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal na ďalšie konanie. Vo zvyšnej časti ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

7. Ústavný súd 10. júla 2019 vyzval krajský súd, aby sa vyjadril k ústavnej sťažnosti a k možnému upusteniu od ústneho pojednávania vo veci. V podaní doručenom ústavnému súdu 23. júla 2019 podpredseda krajského súdu uviedol, že ústavná sťažnosť je nedôvodná, a poukázal na skutočnosť, že krajský súd ako odvolací súd konal v súlade s príslušnými procesnými ustanoveniami, v súlade s judikatúrou ústavného súdu a na základe skutočností vyplývajúcich zo spisového materiálu, a preto navrhoval, aby ústavný súd tejto ústavnej sťažnosti nevyhovel. Zároveň uviedol, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania. K vyjadreniu bolo pripojené vyjadrenie sudkyne spravodajkyne JUDr. Ľubomíry Kubáňovej, ktorá uviedla, že pokiaľ ide o vinu, táto je v súlade s vykonanými dôkazmi a v odôvodnení

rozsudku krajský súd poukázal na správne dôvody uvedené v rozsudku okresného súdu a vysporiadal sa s námietkami obžalovaného (sťažovateľa) uvedenými v odôvodnení odvolania. Podrobne odôvodnil iba výrok o treste, pretože tento bol rozsudkom krajského súdu zmenený.

8. Ústavný súd zároveň z okresného súdu vyžiadal príslušný trestný spis. Zároveň ústavný súd 22. júla 2019 vyzval Generálnu prokuratúru Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“), aby sa vyjadrila k sťažovateľom formulovanej námietke, ktorou poukazoval na nedostatočné odôvodnenie rozhodnutí všeobecných súdov vo vzťahu ku skutkovej podstate trestného činu nebezpečného prenasledovania podľa § 360a ods. 1 písm. e) Trestného zákona.

9. Generálna prokuratúra vo vyjadrení doručenom ústavnému súdu 10. septembra 2019 zhrnula skutkový stav v predmetnom prípade, všeobecne sa vyjadrila k prečinu nebezpečného prenasledovania podľa § 360a Trestného zákona a napokon vyslovila presvedčenie, že postup všeobecných súdov bol v tomto prípade v súlade so zákonom a ústavne konformný.

10. Generálna prokuratúra vo svojom vyjadrení uviedla aj to, že zavedením skutkovej podstaty trestného činu nebezpečného prenasledovania zareagoval zákonodarca na nežiaduci jav početne sa vyskytujúci v spoločnosti, ktorý dovtedy právna úprava neumožňovala dostatočne trestnoprávne postihnúť. V odbornej literatúre sa nebezpečné prenasledovanie, obťažovanie inej osoby, jej zastrašovanie či vyhrážanie sa označuje pojmom stalking. Medzi typické prejavy správania páchatel'a stalkingu sa radí najmä kontaktovanie osoby proti jej vôli, vyhľadávanie jej osobného kontaktu, kontaktovanie osoby prostredníctvom iných osôb, tzv. stalking by proxy, resp. iné obmedzenie osoby spočívajúce v zhoršení kvality jej života. Považuje sa za preukázané, že v súčasnej právnej úprave nebezpečného prenasledovania existujú aplikačné problémy v súvislosti s pojmami ako dlhodobosť prenasledovania, vzbudenie dôvodnej obavy a zhoršenie kvality života (bližšie PFUNDTNER, E. – ŠANTA, J. Nebezpečné prenasledovanie – stalking. In: Justičná revue. 2012, roč. 64, č. 2, s. 271 až 280.). Zo štatistických údajov generálnej prokuratúry od roku 2012 vyplýva vzrastajúci počet odhalených trestných činov nebezpečného prenasledovania, stíhaných osôb, obžalovaných osôb, ako aj osôb odsúdených.

11. Generálna prokuratúra konštatovala, že objektívna stránka skutkovej podstaty trestného činu nebezpečného prenasledovania podľa § 360a ods. 1 Trestného zákona je v prvom rade zákonodarcom opísaná kumulatívne. Znamená to, že pre jej naplnenie sa súčasne vyžaduje

a) dlhodobé prenasledovanie,

b) vzbudenie dôvodnej obavy iného o jeho život alebo zdravie, život alebo zdravie jemu blízkej osoby alebo podstatným spôsobom zhoršenie kvality života iného a

c) niektorá z foriem protiprávneho konania uvedeného v § 360a ods. 1 písm. a) až e) Trestného zákona.

12. Generálna prokuratúra zároveň zdôraznila, že podmienka (následok protiprávneho konania) uvedená v písmene b) predošlého bodu je zákonodarcom stanovená alternatívne. Znamená to, že buď páchatel' svojím dlhodobým prenasledovaním niektorým zo spôsobov uvedených v písmenách a) až e) § 360a ods. 1 Trestného zákona vzbudil dôvodnú obavu iného o jeho život alebo zdravie alebo o život alebo zdravie jemu blízkej osoby, alebo podstatným spôsobom zhoršil kvalitu jeho života [bližšie napríklad aj HAMRANOVÁ, D. Násilie páchané na ženách z legislatívneho hľadiska (trestné činy so skutkovou podstatou vzťahujúce sa na násilie páchané na ženách) [online]. Dostupné na internete: www.ucps.sk]. Jedna z foriem protiprávneho konania spočíva v obmedzovaní poškodenej osoby v jej obvyklom spôsobe života [§ 360a ods. 1 písm. e) Trestného zákona]. Za obmedzovanie v obvyklom spôsobe života podľa § 360a ods. 1 písm. e) Trestného zákona treba považovať také obmedzenie

doterajšieho života poškodeného, ku ktorému dôjde proti jeho vôli nežiaducimi zásahmi páchatel'a do sféry jeho osobného, rodinného, ale i profesionálneho života alebo aj do všetkých týchto sfér naraz. Môže ísť o obmedzenie v rovine záujmovej, kultúrnej, športovej a podobne, ale i o obmedzenie spoločných činností s rodinnými príslušníkmi poškodeného, napríklad s jeho deťmi, keď poškodený nebude môcť v dôsledku prenasledovania páchatel'om vykonávať svoje obvyklé aktivity alebo budú tieto aktivity podstatne narušené. Rozhodujúce pritom bude vždy hľadisko subjektívne pociťovanej ujmy poškodeného, hoci určitým spôsobom objektivizované, nie teda hodnotenie podľa akéhosi „priemerovaného“ obvyklého spôsobu života [záleží vždy na konkrétnom poškodenom, jeho zamestnaní a podobne (bližšie ŠAMAL, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140-421. Komentár. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2010, s. 3010.)].

13. Ústavný súd zaslal právnomu zástupcovi sťažovateľa predmetné vyjadrenie krajského súdu (31. júla 2019), ako aj vyjadrenie generálnej prokuratúry (11. septembra 2019) a vyzval ho, aby k nim v stanovenej lehote zaujal stanovisko, ak to bude považovať za potrebné. Zároveň sťažovateľa vyzval, aby ústavnému súdu oznámil, či súhlasí s upustením od ústneho pojednávania, s tým, že ak sa k upusteniu od ústneho pojednávania v stanovenej lehote nevyjadrí, ústavný súd bude zastávať názor, že s upustením od neho súhlasí. Sťažovateľ sa v stanovenej lehote nevyjadril ani k podaniu krajského súdu, ani k podaniu generálnej prokuratúry a ani k upusteniu od ústneho pojednávania.

14. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami, resp. vzhľadom na ich absenciu dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Právomoc ústavného súdu a relevantná právna úprava

15. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 127 ods. 2 prvej vety ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

16. Podľa čl. 131 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach podľa čl. 127 ústavy v trojčlenných senátoch. Senát sa uznáva nadpolovičnou väčšinou svojich členov.

17. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

18. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

19. Podľa § 10 ods. 2 Trestného zákona nejde o prečin, ak vzhľadom na spôsob vykonania činu a jeho následky, okolnosti, za ktorých bol čin spáchaný, mieru zavinenia a pohnútku páchatel'a je jeho závažnosť nepatrná.

20. Podľa § 360a ods. 1 písm. e) Trestného zákona kto iného dlhodobo prenasleduje takým spôsobom, že to môže vzbudiť dôvodnú obavu o jeho život alebo zdravie, život alebo zdravie jemu blízkej osoby alebo podstatným spôsobom zhoršiť kvalitu jeho života, tým, že ho inak obmedzuje v jeho obvyklom spôsobe života, potrestá sa odňatím slobody až na jeden rok.

III.

III.A Ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

21. Základom ústavnej sťažnosti v rozsahu, v akom ju ústavný súd prijal na ďalšie konanie, je tvrdenie sťažovateľa, že okresný súd, ako ani krajský súd neuviedli v odôvodnení svojich rozhodnutí žiadne relevantné úvahy, z ktorých by sa dalo vyvodiť, v čom konkrétne videli naplnenie jednotlivých znakov skutkovej podstaty prečinu nebezpečného prenasledovania. Inými slovami, sťažovateľ tvrdil, že všeobecné súdy nevysvetlili vo svojich konečných rozhodnutiach príčinnú súvislosť medzi jeho konaním a trestnoprávnymi následkami, ktoré sa mu kládli za vinu (pozri aj bod 4 odôvodnenia tohto nálezu).

22. Ústavný súd pri svojom rozhodovaní, vychádzajúc z písomných podaní účastníkov a predloženého spisu okresného súdu sp. zn. 33 T 105/2014, preskúmal sťažovateľove námietky a zistil, že jeho ústavná sťažnosť je dôvodná.

23. Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci. Všeobecný súd musí vykladať a používať ustanovenia na vec sa vzťahujúcich zákonných predpisov v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno toto ani iné základné práva obmedziť spôsobom zasahujúcim do ich podstaty a zmyslu.

24. Ak súd alebo iný orgán koná vo veci uplatnenia práva osoby určenej v čl. 46 ods. 1 ústavy inak ako v rozsahu a spôsobom predpísaným zákonom, porušuje ústavou zaručené právo na súdnu alebo inú právnu ochranu. Právo na súdnu a inú právnu ochranu poskytuje ústava každému právu, ktoré je v právnom poriadku Slovenskej republiky upravené a ktorého sa zákonom ustanoveným postupom možno domáhať na súdnom alebo inom orgáne Slovenskej republiky. Obsah práva na súdnu a inú právnu ochranu nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Jeho obsahom je i zákonom upravené relevantné konanie súdov a iných orgánov. Každé konanie súdu alebo iného orgánu, ktoré je v rozpore so zákonom, je porušením ústavou zaručeného práva na súdnu alebo inú právnu ochranu (I. ÚS 26/94).

25. Do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy patrí aj právo účastníka konania na odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutí umožňuje účastníkom konania posúdiť, ako všeobecný súd v ich veci vyložil a aplikoval príslušné procesné a hmotnoprávne predpisy a akými úvahami sa riadil pri svojom rozhodovaní vo veci samej. Podľa judikatúry ústavného súdu (III. ÚS 209/04) je súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom rozhodovania súdu. Pritom však všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na

tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia (m. m. napr. IV. ÚS 115/03).

26. Ústavný súd vo vzťahu k základnému právu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy konštantne zdôrazňuje, že toto právo zahŕňa aj právo na odôvodnenie rozhodnutia, poukazujúc pritom aj na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), podľa ktorej „Právo na spravodlivý proces zahŕňa aj právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia však neznamená, že na každý argument sťažovateľa je súd povinný dať podrobnú odpoveď. Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad.“ (napr. Georgidias v. Grécko z 29. 5. 1997, Recueil III/1997, m. m. pozri tiež rozsudok vo veci Ruiz Torija c. Španielsko z 9. 12. 1994, Annuaire, č. 303-B). Odôvodnenie rozhodnutí všeobecných súdov preto tvorí súčasť spravodlivého súdneho procesu a zodpovedá základnému právu na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a tiež právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

27. Ústavný súd teda konštatuje, že súčasťou procesných záruk spravodlivého rozhodnutia, resp. minimálnych garancií procesnej povahy je právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia. V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd rozhodnutia všeobecných súdov za protiústavné aj arbitrárne, ak ich odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

28. Z postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutie všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmania vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňujú a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, m. m. I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00).

III.B Relevantné citácie z rozhodnutí všeobecných súdov

29. V napadnutom rozsudku sa krajský súd, čo sa týka viny, stotožnil so závermi okresného súdu a uviedol: „V odôvodnení napadnutého rozsudku súd I. stupňa v súlade s ustanovením § 168 ods. 1 Tr. por. v dostatočnom rozsahu uviedol svoje úvahy, akými sa spravoval pri hodnotení vykonaných dôkazov, s ktorými aj odvolací súd súhlasí, keďže pri tomto hodnotení postupoval v súlade so zásadami vyplývajúcimi z ustanovenia § 2 ods. 12 Tr. por., preto na ne v podrobnostiach len poukazuje.

Z vykonaného dokazovania bolo jednoznačne a nepochybné preukázané, že obžalovaný rôznymi podaniami adresovanými Obvodnému úradu v Nitre a obci I. oznamoval rôzne skutočnosti ohľadne správania sa poškodeného, najmä starostlivosť poškodeného o okrasné dreviny, sprístupnenie informácií o spotrebe pitnej vody, vchádzanie na pozemok k rodinnému domu, parkovacie miesta na pozemku pred rodinným domom, uzamykanie spoločnej brány pred rodinným domom, pričom vždy upozorňoval tieto úrady na to, že poškodený ako príslušník policajného zboru nerešpektuje zákon, správa sa hrubo a nedôstojne. Všetky tieto podania boli preverované a poškodený sa k nim musel vyjadrovať, pričom išlo o opakované podania toho istého druhu a to aj napriek tomu, že predchádzajúce podania boli riadne vybavené...

V danom prípade správne súd I. stupňa konštatoval, že z vykonaného dokazovania vyplynulo, že obžalovaný tým, že písal na Obvodný úrad v Nitre a Obec I. rôzne podania na

správanie sa poškodeného, tieto podania v dôsledku ich preverovania obmedzovali poškodeného v obvyklom spôsobe života, keď musel neustále na ne reagovať a chodiť vysvetľovať na úrady tieto skutočnosti, pričom takto konal po dobu takmer troch rokov.

Konanie obžalovaného malo na poškodeného negatívny vplyv, pretože tento, ako vyplynulo z dokazovania, najmä z výpovedí svedkov, bol nervózny, malo to vplyv na jeho súkromný ako aj pracovný život, zhoršila sa kvalita aj jeho rodinného života a pociťoval to sám ako veľmi nepríjemné a obťažujúce. Čo sa u poškodeného, podľa jeho samotného vyjadrenia, prejavilo ako určité vnútorné napätie, stres, čo po dobu takmer troch rokov zhoršovalo kvalitu jeho života...

K námietkam obžalovaného uvedených v odvolaní, odvolací súd uvádza, že bol preukázaný úmysel obžalovaného poškodeného dlhodobo prenasledovať, pretože aj napriek tomu, že prvotné podanie, ktoré adresoval obvodnému úradu ako aj obecnému úradu v I., boli vybavené, tieto zasielal opakovane s úmyslom zneprijemniť život samotnému poškodenému, s ktorým má dlhodobé rodinné spory.

Pokiaľ ide o námietku, že nebol predložený relevantný dôkaz, ktorý by preukazoval zhoršenie kvality poškodeného, k tomu odvolací súd dodáva, že už zo samotnej výpovede poškodeného, jeho manželky, ako aj jeho spolupracovníkov vyplynulo, že tento bol značne nervózny, nesústredený, keď musel neustále reagovať na rôzne podania, ktoré boli adresované na hore uvedené úrady, čo jednoznačne možno považovať za iné obmedzenie v obvyklom spôsobe života poškodeného.“

30. Pri posudzovaní otázky, či mohlo byť napadnutým rozsudkom krajského súdu porušené základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, je potrebné zohľadniť nielen odôvodnenie rozsudku krajského súdu, ale aj rozsudku okresného súdu. Tieto z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08).

31. Okresný súd sa pri ustálení záveru o vine sťažovateľa riadil týmito úvahami: «Vo veci zostalo nezmenené a doplneným dokazovaním sa len pritvrdilo, že medzi rodinami obžalovaného a poškodeného vznikol spor, ktorý mal pôvod v nevysporiadanom vlastníckom práve k nehnuteľnosti, v ktorej mali obe rodiny trvalé bydlisko, konkrétne k rodinnému domu v obci I.

Vo veci tiež naďalej nebolo sporné, že obžalovaný začal poškodenému dávať najavo svoju nespokojnosť so spôsobom užívania predmetnej nehnuteľnosti už podstatne skôr ako to uviedol prokurátor v obžalobe, tzn. ešte pred dňom 16.04.2011. Tomuto záveru nasvedčuje skutočnosť, že za vyjadrenie svojho náboru na poškodeného zo dňa 08.12.2010 bol postihnutý v priestupkovom konaní pokutou vo výške 15 eur za priestupok proti občianskemu spolunažívaniu urážkou na cti podľa § 49 odsek 1 písmeno a) zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (rozhodnutie Obvodného úradu Nitra o priestupku Pk-633/2011/08098 zo dňa 06.05.2011) a s týmito výrazne negatívnymi vyjadreniami na poškodeného pokračoval v podstate až do mesiaca február roku 2014...

Súd aj naďalej zotrváva na názore, že obžalovaný má ako každý iný občan právo domáhať sa na príslušnom štátnom orgáne, na polícii, či na súde ochrany svojich ohrozených alebo porušovaných práv. Príslušné hmotnoprávne a procesnoprávne predpisy právneho poriadku Slovenskej republiky zreteľne upravujú, ktoré štátne orgány sú nielen oprávnené, ale zároveň aj povinné v konkrétnych prípadoch konať, a to počnúc vymedzením ich jednotlivých kompetencií a právomocí cez konkrétne upravené postupy až po konkrétne spôsoby vybavenia vecí. Pokiaľ však obžalovaný so svojimi písomnými podaniami opakovane nebol úspešný, ergo ním oznamované skutočnosti neskončatoval žiadny štátny orgán vydaním rozhodnutia, ktoré

by viedlo k zjednaniu obžalovaným požadovanej nápravy a k následnému postihnutiu alebo potrestaniu poškodeného ako subjektu, ktorý sa mal podľa obžalovaného dopúšťať porušovania alebo ohrozovania práv obžalovaného, je nutné konštatovať, že obžalovaný ako celkom zrejmy kverulant (patologický sťažovateľ) v období od 12.09.2011 do 04.02.2014 šikanoval poškodeného a jeho rodinu.

Z celého radu listinných dôkazov (jednotlivé písomné podania obžalovaného) bola zjavná intenzita útokov (dátumy ich podania ako aj prijatia, adresáti písomností, odosielateľ písomností), obsah písomností a požiadavka obžalovaného ako odosielateľa. Obžalovaný týmto konaním zneužíval nedokonalosť úprav príslušných právnych predpisov, ktoré mu v podstate bez obmedzenia v počte písomných podaní a písomných oznámení alebo žiadostí, umožňovali opakovane sa domáhať (často aj v jednej a tej istej veci) prejednávania oznamovanej skutočnosti a tým aj opakovane neoprávnene a neopodstatnene znevažovať poškodeného. Obsah uvedených listinných dôkazov ako aj spôsob ich vybavenia sú v súlade s výpoveďami poškodeného ako aj vo veci vypočutých svedkov a plne korešpondujú aj skutočnostiam zisteným z jednotlivých rozhodnutí.

Navyše, vo veci nebol bez významu ani fakt, že nakoľko sú štátne orgány povinné oznamované skutočnosti objasniť a prejednať, poškodený sa musel podriaďiť a prispôbiť jednotlivým úkonom, pretože si tým riadne a včas plnil povinnosti vyplývajúce mu zo zákona (dostaviť sa na predvolanie, podať vysvetlenie, poskytnúť súčinnosť, a pod.). Z toho vyplýva, že poškodený nemal na vyber a množstvu atakov zo strany obžalovaného, realizovaných prostredníctvom vyvolania správnych konaní, sa reálne nemohol a nemal ako brániť. Zvlášť nie vtedy, keď ako poctivý, slušný a najmä bezúhonný občan nemal k dispozícii žiadny právny prostriedok ani mechanizmus, použitím ktorého by sám zamedzil šikanóznemu konaniu obžalovaného...

V nadväznosti na to súd konštatuje, že za obžalovaným oznamované skutočnosti poškodený nikdy nebol priestupkovo postihnutý, avšak je potrebné súčasne zdôrazniť, že vo všetkých oznamovaných prípadoch bol on ako aj ďalší členovia žijúci s ním v spoločnej domácnosti priestupkovo prejednávaný. Vykonané dôkazy ale nasvedčovali tomu, že obžalovaným vyvolaný a dlhodobo udržiavaný stav permanentne prebiehajúcich úkonov jednotlivých priestupkových konaní spôsobil v živote poškodeného významné zmeny, a to ako v jeho osobnom, súkromnom, tak aj v jeho pracovnom živote...

V tejto súvislosti súd konštatuje, že z výpovede poškodeného zo dňa 13.03.2017 celkom zreteľne vyplynulo, že vyššie opísané správanie a konanie obžalovaného pociťoval ako veľmi nepríjemné a veľmi podrobne vo svojej výpovedi vysvetlil, z akého dôvodu to na neho vplývalo negatívne a prečo to vnímal ako vážny problém, pričom aj zo zdravotného hľadiska vysvetlil ťažkosti, ktoré mu obžalovaný svojím konaním privodil. Súd nemal absolútne žiadny dôvod neuveriť tejto výpovedi a nemal ani najmenší dôvod pochybovať o pravdivosti takto vysvetlených pocitov, resp. dôsledkov vyvolaných konaním obžalovaného...

Vychádzajúc z vykonaných dôkazov a zohľadniac zákonné znaky prečinu nebezpečného prenasledovania podľa § 360a odsek 1 písmeno e) Trestného zákona dospel súd k záveru, že obžalovaný konaním popísaným v skutkovej vete rozsudku tieto všetky naplnil, keď poškodeného dlhodobo (v období od 12.09.2011 až do 04.02.2014) prenasledoval takým spôsobom, že opakovaným oznamovaním jeho správania na úradoch a iných miestach, kde sa zjavne bezdôvodne domáhal nápravy jeho správania z dôvodu, že „toto je protiprávne, v rozpore so zákonom, hrubé a nedôstojné“ a neustálym napádaním poškodeného, ktorého konanie sústavne sledoval a svojvoľne hodnotil, vyvolal u poškodeného následok, spočívajúci v

obave poškodeného o jeho zdravie (najmä z psychického hľadiska - pretrvávajúci pocit bezmocnosti a frustrácie) a najmä vedúci k zhoršeniu kvality jeho života, keď bol poškodený preukázateľne vystavený zmene v spôsobe vedenia rodinného života a mal problémy v zamestnaní, ktoré by bez intenzívnych zásahov obžalovaného nemal a ktoré by bez opakujúceho sa, sústavného konania obžalovaného nemusel riešiť ani podstúpiť.»

III.C Samotné posúdenie vecí ústavným súdom

32. Objektívna stránka trestného činu nebezpečného prenasledovania podľa § 360a ods. 1 Trestného zákona spočíva v dvoch základných častiach. Prvá časť predstavuje všeobecný opis objektívnej stránky, druhá časť predstavuje alternatívne vyjadrené konania a pre naplnenie skutkovej podstaty sa vyžaduje naplnenie aspoň jedného tohto alternatívne vyjadreného konania v spojitosti s prvou časťou objektívnej stránky tejto skutkovej podstaty. Prvá časť objektívnej stránky predstavuje všeobecný opis skutkovej podstaty a vyžaduje kumulatívne splnenie dvoch znakov: a) dlhodobé prenasledovanie iného, a to b) takým spôsobom, že to môže vzbudiť dôvodnú obavu o jeho život alebo zdravie, život alebo zdravie jemu blízkej osoby alebo podstatným spôsobom zhoršiť kvalitu jeho života. Pritom následok v bode b) je stanovený alternatívne buď ako možnosť vzbudenia dôvodnej obavy o život alebo zdravie poškodeného, resp. jemu blízkej osoby, alebo ako možnosť zhoršenia kvality života poškodeného podstatným spôsobom. Druhá časť objektívnej stránky predstavuje alternatívne vyjadrené konania, ktorými sú

a) vyhrážanie sa ublížením na zdraví alebo inou ujmom poškodenému alebo jemu blízkej osobe,

b) vyhľadávanie osobnej blízkosti alebo jeho sledovanie,

c) kontaktovanie poškodeného prostredníctvom tretej osoby alebo elektronickej komunikačnej služby, písomne alebo inak proti jeho vôli,

d) zneužitie osobných údajov poškodeného na účel získania osobného alebo iného kontaktu, alebo

e) iné obmedzovanie poškodeného v jeho obvyklom spôsobe života.

Pre naplnenie skutkovej podstaty sa vyžaduje naplnenie aspoň jedného takto alternatívne vyjadreného konania v spojitosti s prvou časťou objektívnej stránky tejto skutkovej podstaty (BURDA, E., ČENTÉŠ, J., ZÁHORA, J. a kol. Trestný zákon. Osobitná časť. Komentár. II. diel. 1. vydanie. Praha : C. H. Beck, 2011, s. 1203 – 1206.). V tomto prípade predstavovalo druhú časť skutkovej podstaty konanie uvedené v písm. e). Všeobecne možno povedať, že iné obmedzovanie poškodeného v jeho obvyklom spôsobe života predstavuje akékoľvek konanie, ktoré je svojím charakterom i následkami schopné naplniť prvú časť objektívnej stránky. Táto zákonná konštrukcia [písm. e), pozn.] je pomerne vágna a neurčitá, ale účelom tejto neurčitosti je možnosť orgánov činných v trestnom konaní stíhať konanie, ktoré nespĺňa žiadne zo zákonom špecifikovaných konaní [písm. a) až d)] a napriek tomu má charakter nebezpečného prenasledovania (za súčasného splnenia materiálneho korektívu prečinu v zmysle § 10 ods. 2 Trestného zákona).

33. Zákonná úprava nevylučuje, aby k nebezpečnému prenasledovaniu nemohlo dochádzať aj nepriamo prostredníctvom tretích osôb (tzv. stalking by proxy). Ústavný súd nespochybňuje, že k nebezpečnému prenasledovaniu môže dôjsť aj šikanóznym výkonom práva zo strany zjavného kverulanta. Aj na takúto možnosť bola zrejme projektovaná vo svojej podstate neurčitá zákonná úprava podľa § 360a ods. 1 písm. e) Trestného zákona. Avšak takéto nepriame nebezpečné prenasledovanie, t. j. podávanie podnetov na poškodeného orgánom

verejnej moci, má zjavné špecifiká, ktoré všeobecné súdy vôbec nezohľadnili. Orgány verejnej moci totiž môžu konať iba v rámci presne špecifikovaného zákonného rámca a zároveň disponujú odborným personálom, ktorý má byť spôsobilý adekvátne posúdiť všetky podania im adresované. Možnosť nepriameho stalkingu prostredníctvom orgánu verejnej moci je preto potrebné posudzovať zo strany všeobecných súdov rozhodujúcich v trestnom konaní prísnejšie, a to s poukazom aj na obsah samotných podaní adresovaných orgánom verejnej moci, ako aj s ohľadom na samotný postup týchto orgánov.

34. Odvolanie sťažovateľa proti rozsudku okresného súdu č. k. 33 T 105/2014-814 z 3. mája 2017 obsahovalo rozsiahlu argumentáciu spochybňujúcu konanie, ktoré sa sťažovateľovi kládlo za vinu (či bolo podávanie konkrétnych podnetov na konkrétne orgány verejnej moci spôsobilé zapríčiniť trestnoprávne následky, pozn.), ale odvolací súd bez toho, aby sa touto argumentáciou zaoberal, iba konštatoval, že skutkové zistenia uvedené vo výroku sú v súlade s vykonanými dôkazmi (strana 6 druhý odsek napadnutého rozsudku, pozn.). Krajský súd ani okresný súd sa pritom v predmetnej veci vôbec nezaoberali konkrétnym obsahom podaní sťažovateľa adresovaných príslušným orgánom verejnej moci, jediným aspektom, ktorému vo vzťahu k predmetným podaniam sťažovateľa venovali pozornosť, bol iba počet týchto podaní za určité časové obdobie. Z napadnutého rozsudku krajského súdu, ako aj z rozsudku okresného súdu nie je vôbec zrejmé, či jednotlivé podania sťažovateľa boli vo svojej podstate vecné alebo hrubo znevažujúce, resp. neodôvodnene zasahujúce do osobnostných práv poškodeného (prípadne akým spôsobom mali byť znevažujúce alebo zasahujúce do osobnostných práv poškodeného).

35. Postup orgánov verejnej moci [konkrétne Obvodného úradu v Nitre (ďalej len „obvodný úrad“) a obce I. (ďalej len „obec“), pozn.] je významný z toho dôvodu, že ak by tieto konali neefektívne, chaoticky a zbytočne zasahovali do života poškodeného (do tej miery, aby to pociťoval ako prenasledovanie ohrozujúce jeho zdravie a obmedzujúce ho v obvyklom spôsobe života, pozn.), a to na základe opakovaných a zjavne neopodstatnených podaní sťažovateľa, ústavný súd sa domnieva, že by bolo absurdné pripočítať takúto nekompetentnosť štátnych orgánov sťažovateľovi v rámci jeho trestnej zodpovednosti v predmetnom trestnom konaní. Inými slovami, ak by podania sťažovateľa, za ktoré bol v konečnom dôsledku trestne stíhaný, boli prevažne vecné a diskomfort poškodeného by mohol byť čo i len čiastočne spôsobený alibistickým, resp. neefektívnym úradným postupom príslušných orgánov verejnej moci, bolo by neprípustné trestne stíhať sťažovateľa iba preto, že sa na orgánoch verejnej moci domáhal prípustnými prostriedkami ochrany svojich práv (hoci aj neúspešne). Ústavný súd podotýka, že na uvedené poukazuje ako na potenciálnu možnosť, pretože všeobecné súdy v predmetnom konaní (a teda ani krajský súd v napadnutom rozsudku) sa vôbec nezaoberali postupom obvodného úradu a obce (teda tzv. „proxy útočníkov“ v predmetnom trestnom konaní, pozn.), hoci na nevysvetliteľný a zvláštny postup príslušných orgánov pri vybavovaní podnetov sťažovateľa poukazoval aj svedok Ing. Z. Š. už na hlavnom pojednávaní z 15. júna 2015 („... vybavovanie tých priestupkových konaní na mňa pôsobilo, ako keby chcel dať od toho každý ruky preč. Vo svojej práci som sa s takýmto postupom ani s takýmto prípadom nestretol a som presvedčený, ak by som na tom OOPZ alebo priestupkovom oddelení mal vybavovať ja, riešil by som to tak, že by sa to nedostalo na súd, som presvedčený, že dnes by som tu nesedel“; č. l. 601 súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 33 T 105/2014). Všeobecné súdy mali vyhodnotiť aj aspekt sprostredkovaného útoku cez orgány verejnej moci minimálne v reakcii na argumentáciu sťažovateľa, ktorý počas celého trestného konania (ale najmä vo svojom odvolaní zo 14. augusta 2017) vytrvalo argumentoval tým, že jeho konanie nebolo

spôsobilé zapríčiniť trestnoprávne následky uvedené v skutkovej podstate trestného činu, ktorý sa mu kládol za vinu. Krajský súd ale na tento odvolací argument sťažovateľa žiadnym spôsobom nereflektoval.

36. Krajský súd v napadnutom rozsudku, pokiaľ ide o vinu, v plnej miere odkázal na odôvodnenie rozsudku okresného súdu (č. k. 33 T 105/2014-814 z 3. mája 2017), ktorý obsahuje aj rozsiahle zhmutie svedeckých výpovedí svedkýň JUDr. E. B., Ing. J. M., Ing. M. V. a G. P., hoci na záver sám okresný súd uviedol, že „výsluchom uvedených svedkýň prišlo k potvrdeniu vyjadrenia poškodeného, že nie je možné označiť osobu, ktorá by pred súdom a pod prisahou uviedla, že sa jemu a jeho rodine v obci vyhýbala alebo zmenili k nemu a k jeho rodine postoj.“ (strana 18 predmetného rozsudku okresného súdu). Tento skutkový záver celkom zjavne nekorešponduje so skutkovou vetou vo výroku predmetného rozsudku okresného súdu, v ktorej je uvedené: „nakolko poškodený subjektívne vnímal, že ľudia v obci sa jemu a členom jeho rodiny začali vyhýbať, prestali ho zdravieť... a v obci sa začala spochybňovať dovtedy dobrá povest' poškodeného pre podozrenia, že je na neho podávaný taký počet oznámení a podnetov, v dôsledku čoho bola poškodená tiež jeho spoločenská povest' v obci ako aj vážnosť u pracovníkov Obecného úradu v I...“ Na druhej strane v predmetnom rozsudku vôbec nie sú zhmuté svedecké výpovede svedkov Mgr. Ľ. V., Mgr. P. K., Ing. Z. Š. a Mgr. Ľ. H., ktoré mali preukazovať zhoršenie postavenia poškodeného na pracovisku (v skutkovej vete výroku je uvedené, že kvôli podaniam sťažovateľa mal poškodený na pracovisku povest' problémovej osoby). Okresný súd iba stručne konštatoval, že obžalovaný (sťažovateľ) je tiež usvedčovaný výpoveďami už uvedených svedkov (strana 11 rozsudku okresného súdu č. k. 33 T 105/2014-814 z 3. mája 2017) bez toho, aby ich konkretizoval.

37. Aj vzhľadom na už uvedené skutočnosti, ak krajský súd v napadnutom rozsudku na obsahovo rozsiahle odvolacie námietky sťažovateľa, ktorými tento poukazoval na nesúlad ustáleného skutkového stavu a záverov okresného súdu, reagoval iba laxným konštatovaním, že sa stotožňuje so závermi okresného súdu, ústavný súd musí konštatovať, že na argumentáciu sťažovateľa nereagoval primeraným a ústavne konformným spôsobom. Pri posudzovaní odvolacích argumentov účastníka nestačí, aby sa nimi súd zaoberal iba formálne. Súd sa s argumentom musí vyrovnáť dostatočne a relevantným spôsobom. Ak argument odmietne, musí dostatočným spôsobom uviesť, z akého dôvodu (prečo) argument pokladá za nesprávny. Argumenty odvolacieho súdu uvedené pre odmietnutie argumentov odvolateľa musia byť jasné, zrozumiteľné, dostatočne konkrétne, aby naozaj vyvracali alebo spochybňovali argumenty odvolateľa. Povinnosťou všeobecných súdov vyplývajúcou im aj zo základného práva na súdnu ochranu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých založili svoje meritórne rozhodnutie. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa týka skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (m. m. I. ÚS 736/2016, II. ÚS 579/2016).

38. Ústavný súd síce podotýka, že svedecké výpovede svedkov Mgr. Ľ. V., Mgr. P. K., Ing. Z. Š. a Mgr. Ľ. H. boli zhmuté v rozsudku okresného súdu č. k. 33 T 105/2014-662 zo 16. decembra 2015, ktorý bol ale následne zrušený uznesením krajského súdu č. k. 2 To 30/2016-759 z 28. septembra 2016. A ak odvolací súd zruší rozsudok prvostupňového súdu a vráti mu vec na ďalšie konanie, prvostupňový súd nesmie odôvodnenie svojho nového rozsudku koncipovať tak, že iba dopĺňa pôvodné odôvodnenie zrušeného rozsudku. Tento zrušený rozsudok v čase opätovného rozhodovania právne neexistuje (pozri aj II. ÚS 754/2016, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06). Všetky relevantné skutkové a právne závery musia byť vyjadrené v konečnom právoplatnom a vykonateľnom rozsudku. Ak tomu tak nie je, rozsudok sa môže oprávnene javiť ako neodôvodnený alebo až arbitráry.

39. Konajúce súdy v predmetnej trestnej veci dospeli záveru, že konaním sťažovateľa boli naplnené obe následky druhého znaku všeobecnej časti skutkovej podstaty (bližšie k štruktúre skutkovej podstaty pozri bod 32 odôvodnenia tohto nálezu), t. j. aj vzbudenie dôvodnej obavy o život alebo zdravie a aj možnosť zhoršenia kvality života poškodeného podstatným spôsobom (hoci na naplnenie znakov skutkovej podstaty postačuje len jeden z týchto následkov). Vo vzťahu k prvému následku sťažovateľ opakovane (aj v podanom odvolaní zo 14. augusta 2017, pozn.) namietal, že okresný súd osvedčil tento následok iba na základe svedeckej výpovede poškodeného bez toho, aby bol v konaní predložený akýkoľvek dôkaz majúci charakter lekárskej správy alebo odborného, resp. znaleckého posudku z odboru medicíny alebo psychológie, resp. psychiatrie. Sťažovateľ namietal, že bez relevantných dôkazov súd nemôže považovať tento následok za preukázaný. Odvolací súd v napadnutom rozsudku ale nereagoval žiadnym spôsobom ani na túto námietku sťažovateľa.

40. Ústavný súd v rámci preskúmania odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu dospel k záveru, že ak sa krajský súd iba stotožnil so závermi z rozsudku prvostupňového súdu, nevyrovnal s námietkami sťažovateľa uvedenými v jeho odvolaní dostatočne. Krajský súd tak postupoval napriek tomu, že v predmetnom rozsudku okresného súdu skutková veta výroku zjavne nekorešpondovala so skutkovými závermi v jeho odôvodnení (pozri bod 36 odôvodnenia tohto nálezu). Krajský súd sa preto v napadnutom rozsudku aj v kontexte rozsudku prvostupňového súdu argumentačne nedôsledne vyrovnal so skutkovým stavom, z ktorého mal vyvodiť jednoznačné a presvedčivo odôvodnené rozhodnutie, nesprávne vyhodnotil nedostatočné dôkazy, resp. rozhodol bez toho, aby mal k dispozícii presvedčivejšie informácie o skutkových okolnostiach prípadu.

41. Vychádzajúc z ustálenej judikatúry ústavného súdu, tento nemôže zasahovať do rozhodnutia všeobecného súdu iba preto, aby sám uskutočnil vyvažovanie ústavných hodnôt a základných práv inak, ako to so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu už pred ním urobil všeobecný súd. Ústavný súd ale musí zasiahnuť a chrániť základné právo vtedy, ak všeobecné súdy celkom zjavne pochybili pri hodnotení významu základného práva na súdnu ochranu, resp. ak by ich postupom boli porušené zásady spravodlivého procesu.

42. Vzhľadom na už formulované výhrady ústavného súdu (body 34 až 39 odôvodnenia tohto nálezu) tento konštatuje, že závery krajského súdu v napadnutom rozsudku (ale aj závery s ním súvisiaceho rozsudku okresného súdu č. k. 33 T 105/2014-814 z 3 mája 2017) sú z pohľadu ústavného prieskumu nepresvedčivé, spochybniteľné, a preto nemôžu z ústavnoprávneho pohľadu obstáť. Ústavný súd je preto toho názoru, že krajský súd nerozhodol v danej veci tak, aby poskytol rozumné vysvetlenie a odôvodnenie všetkých pre vec rozhodujúcich skutočností, a preto dospel k záveru, že napadnutým rozsudkom krajského súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (bod 1 výroku nálezu).

IV.

Právny následok nálezu ústavného súdu

43. V zmysle čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie.

44. V zmysle § 133 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, v náleze uvedie, ktoré základné práva a slobody boli porušené, ktoré ustanovenia ústavy, ústavného zákona alebo medzinárodnej zmluvy boli porušené a akým právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené základné práva a slobody. Ústavný súd zruší rozhodnutie alebo opatrenie, ktorým boli porušené základné práva a slobody sťažovateľa.

45. Podľa § 133 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

46. Podľa § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd zruší právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

47. V zmysle § 134 ods. 2 zákona o ústavnom súde ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, je viazaný rozhodnutím ústavného súdu podľa § 133 ods. 3 písm. b); toto rozhodnutie ústavného súdu je vykonateľné doručením.

48. Pretože ústavný súd rozhodol, že napadnutým rozsudkom krajského súdu bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, bolo potrebné zároveň v zmysle čl. 127 ods. 2 ústavy a § 133 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodnúť o jeho zrušení a v záujme efektívnej ochrany práv sťažovateľa aj vrátení veci v zmysle § 133 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde krajskému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie (bod 2 výroku nálezu). Po vrátení veci krajskému súdu bude jeho povinnosťou znovu rozhodnúť a prihliadnúť pritom na výhrady ústavného súdu vo vzťahu k možnosti nepriameho stalkingu prostredníctvom orgánu verejnej moci, vysporiadať sa rozporom medzi skutkovou vetou vo výroku odsudzujúceho rozsudku a skutkovými závermi v odôvodnení tohto rozsudku, adekvátne sa vysporiadať s odvolacími námietkami sťažovateľa, a teda v konečnom dôsledku poskytnúť rozumné vysvetlenie a odôvodnenie všetkých pre vec rozhodujúcich skutočností.

V.

Náhrada trov konania a primerané finančné zadost'učinenie

49. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

50. Sťažovateľ požadoval náhradu trov právneho zastúpenia, ktorých výšku vyčíslil ku dňu podania ústavnej sťažnosti (vo výške 403,01 €).

51. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z príslušných ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2018 je 153,50 € a hodnota režijného paušálu je 9,21 €. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2019 je 163,33 € a hodnota režijného paušálu je 9,80 €.

52. Trovy právneho zastúpenia pozostávajú z celkovo dvoch úkonov právnej služby. Jedného v roku 2018 (prevzatie zastupovania vrátane prvej porady s klientom) a jedného v roku 2019 (podanie ústavnej sťažnosti). Spolu s daňou z pridanej hodnoty vo výške 20 % ide o sumu 403,01 €, ktorú je krajský súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (bod 3 výroku nálezu).

53. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

54. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadost'učinenie, ak o to požiadal.

55. Z § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadost'učinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva a slobody sťažovateľa, je povinný sťažovateľovi priznané finančné zadost'učinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

56. Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04).

57. Sťažovateľ si uplatnil primerané finančné zadost'učinenie v sume 5 000 €, ale vo svojej ústavnej sťažnosti tento návrh žiadnym spôsobom neodôvodnil. Ústavný súd konštatuje, že zo samotnej ústavnej sťažnosti sťažovateľa, z vyžiadanych vyjadrení a ani z pripojeného súdneho spisu nevyplýva žiadny moment, ktorý by odôvodňoval vyšší stupeň ochrany sťažovateľa (nad rámec vyslovenia porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu a zrušenia napadnutého rozsudku), ktorý by mal byť dosiahnutý finančným zadost'učinením, a preto tejto časti ústavnej sťažnosti sťažovateľ nevyhovet (bod 4 výroku nálezu).

58. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.